

Džordž Aleksandar Keli (1905-1967)

Teorija ličnih konstrukata

Konstruktivni alternativizam

- Objektivna realnost ne postoji
- Apsolutna istina se ne može utvrditi
- Da bi se događaji shvatili, potrebno je da se grade, konstruišu
- Ljudi su okrenuti budućim događajima
- Sastav ličnih konstrukata obezbeđuje slobodu, ali i ograničenje (čovjek nikada ne može birati izvan sveta onih alternativa koje je sam izgradio)

Naučni rad

- Naučnim radom se ne utvrđuje istina, već se razvija sistem konstrukata, pogodan za predviđanje realnosti.
- Klasična psihologija:

Reifikacija pojmova i dogmatizam

Shvatanje da svaki pojam
označava nešto stvarno

Vodi do verovanja i istine i neistine
Sve teorije su poluistine –
pripadaju svetu konstrukata

Teorije

- Područje primene
- Fokus primene

Granice fenomena koje
ta teorija pokriva

Područje unutar granica u kojima
ona najbolje funkcioniše

Proces konstruisanja

- Opažanje pravilnosti u toku događaja i njihova interpretacija
- Izvesnim obrascima i ponavljanjima osoba daje smisao
- Interpretacija realnosti omogućuje uopštavanje i sistematizaciju iskustva
- Očekivanja od budućih događaja – hipoteze, koje se testiraju
- Validacija ili invalidacija

Primeri

- Dobar – loš
- Pošten – nepošten
- Iskren – neiskren
- Konstrukti su bipolarni, mišljenje crno-belo
- Svaka interpretacija događaja je odgovarajuća, ali za tog pojedinca

Formalne osobine

- Područje primene
- Fokus primene
- Permeabilnost

Svi događaji na koje se konstrukt može primeniti. Kada se primenjuje izvan svog područja, njegova efikasnost predviđanja slabi

Područje u kom je konstrukt najkorisniji za tumačenje događaja. Interpretacije mogu biti u skladu sa konstruktom, ali ne i sa realitetom

Mogućnost da novi elementi ulaze u područje primene konstrukta

Vrste konstrukata

- Preventivni
- Konstelatorni
- Propozicionalni

Elementi mogu biti sastavni deo samo tog konstrukta i ne mogu pripadati drugim. Kognitivni stil rigidni osoba (etničke predrasude)

Dopušta elementima da pripadaju različitim konstruktima. Ali, elementi određenog Konstrukta su definisani. Stereotipno mišljenje

Otvorenost prema novim iskustvima i promene shvatanja i uverenja

Kognitivna složenost

- Kognitivno složen sistem – veliki broj konstrukata i zadovoljavajuća diferencijacija u percepciji fenomena
- Kognitivno jednostavan sistem – nekoliko konstrukata i loša diferencijacija između fenomena

Uzroci ponašanja

- Osoba ne teži potkrepljenju, nego čini aktivne napore da validira svoj sistem konstrukata

Problemi prilikom validacije

- Smetnje (psihološki poremećaji) – nepostojanje mogućnosti da sistem konstrukata pojedinca postigne svoju svrhu.
- Osoba može tražiti nove načine na koje će interpretirati realnost ili
- Može postati rigidna i slepo se držati usvojenih konstrukata

Anksioznost

- Osoba nije u stanju da anticipira događaj, jer joj konstrukti kojima raspolaže to onemogućuju
- Ne postoji referentni okvir za interpretaciju

Agresija

- Agresija – aktivna ekspanzija sistema konstrukata (nije u skladu sa funkcionisanjem drugih ljudi)
- Neprijateljstvo – napor da se iznude podaci o potvrdi socijalnog predviđanja koje se pokazalo kao promašaj

Krivica

- Pojedinca odstupa od ključne (suštinske) uloge koju inače ima